

Z. dn. 1987 LIPCA 0 21
 OC H-01202/87
 ilość str. 4

RODZAJ INFORMACJI

V - wyznaczeni	Q - paragraf
W - tematyczna	Z - zestawienie
II - kategoryczna	O - odpowiedź
X - wiadomość (biały)	P - pytanie
Y - org. inf. otrzym.	I - prośba o ocenę
	J - ocena
	K - korespondencja
	U - tłum. inf. wych.

KARTA „JW” TAJNE

HASŁA: PZWA PL

Zadanie (kier.) i

Odpowiedź na piśmie Nr EPI 20

Nr EPI Rez. i tłum. Wydz. Źródło

Matulej Goh. KWA

IPN RIHAD Warszawa

43

Dotyczy: perspektywy stosunków polsko-watykańskich po wizycie papieża

Otrzymuje:
 Tow. Pożoga

1. Wizyta papieża wniosła nowy istotny element do stosunków polsko-watykańskich polegający na tym, że Jan Paweł II po raz pierwszy publicznie i bezpośrednio wypowiedział się za nawiązaniem stosunków dyplomatycznych Stolicy Apostolskiej z PRL. Uczynił to w przemówieniu do episkopatu polskiego. Zobowiązał on jednocześnie biskupów do działań w tym kierunku. Ze sposobu postawienia tej sprawy przez papieża, w kontekście również wcześniejszych kontaktów abp Silvestriniego i Colasuonno z władzami PRL wynika, iż:
  - a) Watykan po wizycie papieskiej będzie przejawiał gotowość do kontaktów i dialogu z władzami PRL. Taką samą postawę będzie on również sugerował episkopatowi. Należy się jednak liczyć z tym, że SA i biskupi będą w dialogu tym występować z pozycji siły, stawiając żądania i warunki, bez spełnienia których nie będą oni skłonni do kompromisów lub postępów w ułożeniu stosunków na linii państwo-Kościół.
  - b) Papież i episkopat dla nawiązania stosunków dyplomatycznych będą żądali uczynienia konkretnych kroków przez władze świadczących o tym, że są

Proponuję przekazać dla:

Tow. Pologa

M

W CELU: *)

- zapoznania się,
- ew. wykorzystania,
- oprac. odpowiedzi,
- oprac. oceny,
- podlega zwrotowi
- nie podlega zwrotowi

ADRESY INFORMACJI POZOSTAŁYCH (IPN BU.0.449/4/8H)

JEDNOSTKA/INSTYTUCJA		ZBIOR	NUMER
nazwa	kod	kod (w)	ZBIOR
XVII		R	PZWF

Tytuł:

dot. perspektyw rozwoju
po wizycie w gospodarstwie
rolno-ekologicznym

NUMER PIERWSZEJ STRONY	TAJNOŚĆ kod A (y)	JĘZYK		IL. ST.
		nazwa	kod	
	3	pl		

Wzrost 0178

OPERATOR

KONTR.

333

KIER. ZESP.

SPRAWDZAJĄCY

*) podkreślić właściwe określenie.

**) przy odpowiedzi, ocenie podać nr pytania, próby o ocenę.

one gotowe do pełnej normalizacji stosunków z Kościołem. W szczególności postulaty te dotyczą:

- przyznania Kościołowi statusu publiczno-prawnego , w tym zwłaszcza uregulowania sprawy wpływu wierzących na nominacje biskupów zarządców diecezji;
- pozytywnego rozstrzygnięcia kwestii stowarzyszeń związanych z Kościołem;
- załatwienia do końca problemu fakultetów teologicznych;
- zawarcia porozumień w sprawie takiego modelu edukacji, który uwzględniałby postulaty kościelne (zaprzestanie ateizacji młodzieży);
- rozszerzenia udziału katolików w sprawowaniu władzy w PRL.

Główne zadanie dla przygotowania gruntu pod stosunki dyplomatyczne papież wyznacza episkopatowi. Watykan ma tu spełniać rolę pomocniczą, wspierającą biskupów.

2. W Watykanie ocenia się , że bezpośrednio po wizycie może nastąpić pogorszenie klimatu w stosunkach państwo-Kościół, co będzie miało jednak charakter przejściowy, ponieważ - biorąc pod uwagę uwarunkowania wewnętrzne - rząd jest zainteresowany rozwojem stosunków z Kościołem. Stwierdza się również, że w kierownictwie politycznym kraju nie ma pełnej zgodności odnośnie kształtowania przyszłego modelu stosunków z hierarchią kościelną. Uważa się, że część aparatu partyjno-administracyjnego blokuje proces normalizacji.

Ten punkt widzenia jest podstawą do oceny ze strony watykańskiej, że w najbliższym okresie mogą się zarysować pewne elementy konfrontacyjne na linii państwo-Kościół, zwłaszcza na płaszczyźnie ideologicznej. Zainteresowane są tym zwłaszcza ośrodki na Zachodzie, które interpretują treści wystąpień papieskich jako zachętę dla kleru do walki z komunizmem i obrony społeczeństwa przed

ateizacją. W tym kontekście ważną rolę w kształtowaniu swej polityki wobec Polski Departament Stanu USA wyznacza Watykanowi, który - zgodnie z tymi zamierzeniami - ma doprowadzić do implantacji na terenie Polski szeroko rozumianych zachodnich koncepcji praw człowieka.

3. Akt nawiązania stosunków dyplomatycznych z PRL mieści się w strategii całej polityki wschodniej Watykanu, która jest stałym elementem działalności międzynarodowej SA. Przemiany w KS-ach, a zwłaszcza w ZSRR dają - wg oceny ekspertów watykańskich - papieżowi i Watykanowi nowe atuty w stosunku do KS-ów. W Kurii Rzymskiej ocenia się, że ZSRR nie "dojrzał" jeszcze do dialogu z Watykanem, ale nie wyklucza się tego w przyszłości. Dialog taki otworzyłby dla polityki wschodniej SA nowe możliwości. Do takiego zwrotu Watykan się przygotowuje.

W takim również kontekście widziana jest przez papieża perspektywa rozwoju stosunków watykańsko-polskich. Jan Paweł II uważa, że Warszawa musi spełniać funkcję szczególną dla całej misji Kościoła w Europie Wschodniej. Dlatego zakłada on ustanowienie nuncjatury I klasy, która będzie miała zadania specjalne w odniesieniu do całego regionu geograficznego dopóki nie dojdzie również do nawiązania stosunków dyplomatycznych SA z ZSRR, co jest możliwe w przyszłości.

4. Należy oczekiwać, że Watykan i episkopat w dialogu z władzami PRL nie będą wykazywać pośpiechu, ani też skłonności do ustępstw. Zamierzają oni konsekwentnie wcielać w życie taktykę: najpierw osiągnięcie porozumienia z władzami polskimi w sprawach, które Kościół uważa za ważne dla jego misji, a w dalszej dopiero kolejności wznowienie stosunków dyplomatycznych z państwem polskim.

W związku z tym należy sam akt ustanowienia tych stosunków widzieć jako odległy w czasie i zależny od dynamiki stosunków państwo-Kościół w PRL.

D Y R E K T O R

Gen.bryg. Zdzisław SAREWICZ

Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów

1623/87-AT/AK